

Het Verhaal van een Viool (8)

Mijn verhaal begint in het jaar 1894 in de Koninklijke Muziekschool te Den Haag en is gebaseerd op feiten. Meer dan twee en een half jaar heb ik onderzoek gedaan in Nederlandse archieven en bij mensen thuis waar ik maanden van te voren mee had afgesproken.

Ik ben in dit verhaal Shlomo Bobbe, geboren in Eindhoven in 1937 en ben een onderduikkind erkend als oorlogsslachtoffer. Ik ben getrouwd met Tsipie.

Wij hebben drie getrouwde kinderen, twee dochters, een zoon en zes kleinkinderen.

Dit verhaal is geschreven naar aanleiding van een bezoek bij ons thuis in Israel van de achterkleinzoon van mijn onderduikouders. Tijdens een vergadering van mijn televisiegroep vertelde ik over dit speciale bezoek, en hierdoor kreeg ik de opdracht dit op papier te zetten.

De rest kan men hieronder lezen.....en in de bijlage daarna.

=====

Een jonge man, genaamd Joël Bobbe, behaalde in 1894 zijn einddiploma voor viool aan het Koninklijke Conservatorium Voor Muziek.

In die jaren heette het nog niet conservatorium maar "Koninklijke Muziekschool".

Joël Bobbe was een neef van mij opa, die kleermaker was van beroep, net zoals zijn oom, de vader van Joël.

Een jaar later, in 1895, verhuisde mijn opa Salomon met zijn vrouw Esther en twee kinderen uit Rotterdam naar Den Haag waar hij een woning huurde op de Rijswijkseweg 283.

Daar zijn nog vier kinderen geboren, waarvan mijn vader de vijfde was van de in totaal zes kinderen. Hij werd geboren in september 1907 en werd in de familie, in het kort, Bram genoemd.

Toen mijn opa hoorde over de viool successen van Joël besloot hij dat ook zijn zoon Abraham viool zou gaan leren op deze muziekschool.

Hij kocht in het jaar 1919 een viool als verjaardagscadeau voor Abraham's 12^e verjaardag.

Het was een hele mooie viool, afkomstig uit Oostenrijk en was gemaakt rond 1890-1900. De viool had een bruin-oranje glanzende kleur en een bijzondere klank. De zwarte houten vioolkist had een koperen handvat en koperen scharnieren en sluiting. Van binnen was de kist bekleed met groen vilt zoals men dat op een biljard tafel vindt. Hierop rustte de viool in al haar glorie. Behalve vilt was de kist verder afgewerkt met licht groen papier en onder het deksel was plaats voor twee strijkstokken.

Na zijn verjaardag schreef mijn opa in 1919 mijn vader in bij de Koninklijke Muziekschool onder zijn koosnaam Bram. De naam die voor de rest van zijn leven zijn roepnaam bleef.

Het leergeld was in de jaren '20 zeer hoog, 175 gulden per jaar, wat gelijk stond aan een jaarsalaris van een arbeider.

Het gemiddelde inkomen was toen tussen de 100-300 gulden per jaar.

Als gevolg van deze hoge leskosten raakte mijn opa tegen het eind van het tweede lesjaar achter met het betalen van het schoolgeld, zoals vandaag de dag nog steeds terug te vinden is in de archieven van het conservatorium in Den Haag. Dit terwijl uit die zelfde archieven blijkt, dat vele andere leerlingen in die jaren vrijstelling van betaling kregen.

Er waren blijkbaar financiële problemen in de familie, want in 1922 moest mijn vader zijn vioolstudie van zes jaar al na bijna drie jaar beëindigen.

Ondanks deze tegenslag gaf Bram het niet op. Hij kreeg privélessen en leerde uiteindelijk de viool uitmuntend te bespelen zoals verder is gebleken, maar een einddiploma heb ik niet kunnen vinden.

In februari 1933 overleed mijn oma Esther en in december van dat zelfde jaar, Bram was toen 26,

verhuisde hij naar Amsterdam, waar hij zich inschreef op het adres "Scheldestraat 73".

Dit nieuwe adres was op fietsafstand van het Concertgebouw en alles wees erop dat deze keuze geen toeval was, Bram was vastbesloten om violist te worden bij het Philharmonisch orkest van dit beroemde gebouw. Maar zonder einddiploma maakte hij hier weinig kans op. Toch bleef zijn liefde voor de muziek bestaan en het was deze liefde die blijkbaar ook een andere liefde ontstak.

In Amsterdam ontmoette hij namelijk een jonge dame, die ook veel van muziek hield. Ze heette Miriam Lootsteen en was muziek en piano lerares. Ze kwam oorspronkelijk uit Bussum, waar haar ouders nog woonden, en misschien begon de liefde tussen deze twee wel toen ze samen muziek speelden of oefenden. In juni 1936 trouwden ze met een haast betoverende ceremonie in het gemeentehuis in Bussum. Van dit gebouw is tegenwoordig niets meer over maar gelukkig vond ik wel wat prachtige foto's in een oud foto album.

In augustus 1936, twee maanden na hun trouwen, verhuisden Bram en Miriam Bobbe-Lootsteen, naar Eindhoven in Brabant niet ver van de Belgische grens. Mijn vader had daar werk gevonden bij Philips. Het pas getrouwde paar schreef zich daar in in het gemeente register onder het adres "Frederika van Pruisenweg 3". Dit is het adres waar ik, Selmon, geboren ben in september 1937 en ook mijn zusje Ethel werd daar anderhalf jaar later in januari 1939 geboren.

Betekende deze verhuizing naar Eindhoven dat Bram zijn hoop had opgegeven om in een orkest te spelen? Het tegendeel is het geval! De reden van de verhuizing naar Eindhoven was, dat hij had vernomen dat er in 1930 te Eindhoven een Philips Orkest Vereniging was opgericht voor amateurmusici en zo was mijn vader zowel arbeider als violist bij Philips in de jaren 1930 – 1941. Helaas zijn in het Philips Orkest archief geen documenten of foto's te vinden van deze periode.

Muziek was het middelpunt van ons gezin. Helaas konden we hier niet erg lang van genieten omdat in mei 1940 de oorlog uitbrak en het nazi leger Nederland snel bezette.

Ik herinner me hoe aan het begin van 1942 er plotseling een man en een vrouw ons huis binnenkwamen. Ik had hen nog nooit gezien en na een korte tijd, namen ze mij zomaar mee naar het treinstation, dat niet ver van ons huis was en vandaar naar een plaats die ik niet kende. Van de reis zelf herinner ik me helemaal niets meer. Blijkbaar werd ik vanaf dat moment volledig afgesneden van alles dat voorheen mijn thuis was. Plotseling had ik daarna geen herinneringen meer, geen ouders en geen zusje.

Terugkijkend denk ik dat ik een hersenspoeling of verdoving had gekregen of misschien door de enorme shock mijn herinneringen totaal had geblokkeerd.

Ik werd meegenomen naar een onderduik adres in Bussum, maar dat wist ik toen uiteraard zelf niet. Ik was volledig in de war, ik wist niet welke dag het was, hoe laat of elk ander triviaal detail. Daar kreeg ik een nieuwe identiteit. Het waren mijn onderduikouders die me vertelden dat van nu af aan mijn naam Broer was en dat ik hen vanaf nu Vader en Moeder moest noemen, of in het kort werd dat Pa en Ma.

Ze namen me ook mee naar de kerk om me te dopen in de hoop zo mijn Joodse afkomst te verdoezelen. Zo werd ik, zonder het zelf te beseffen, een onderduikkind, gekleed in dorpse kleding, klompen en een mutsje. Mijn onderduikouders heette Groen van hun achternaam en hadden een zoon die Kok heette, hij was veel ouder dan ik, en hij leerde me allerlei dingen. Hij vertelde me (samen met mijn nieuwe ouders) wat ik wel of niet mocht doen. Er was ook een grote herdershond die Roetje heette en die mijn beste vriend werd en altijd op mij paste als ik in de achtertuin mocht spelen en waar ik gek op was.

Zo verstreken er drie jaar bij mijn onderduik familie – en ik herinnerde me niets meer van het feit dat ik zelf eigenlijk een eigen familie had.

Toen in mei 1945 de oorlog was afgelopen, was ik al bijna acht jaar oud.

Ik was volledig geïntegreerd waar ik woonde en hoefde me niet meer te verstoppen. Het was een mooie zomerse dag in 1945 en ik speelde buiten toen ik plotseling naar binnen werd geroepen. In de woonkamer stond een man, die met grote ogen naar mij keek. Mijn pleegouders vroegen me of ik hem herkende en ik zei "Nee"! Op dat moment viel die man op zijn knieën, barstte in tranen uit, omhelsde me en zei: "Selmon, ik ben je vader! Herinner je je mij niet meer?! Ik ben gekomen om je mee naar huis te nemen samen met je zusje Ethel, die ik hier ook snel naar toe zal brengen!"

Het is bijna onmogelijk om in woorden uit te drukken wat ik op dat moment voelde. Het was zo een onwerkelijke situatie, dat ik ineens een andere vader en een andere voornaam kreeg en ik ook ineens een zusje had. Mijn vader ging na een aantal uren weer weg en ik bleef helemaal verward achter. Wie ben ik en wie is Selmon?

Het duurde lang voordat ik, na uitleg van mijn onderduikouders, de nieuwe situatie begon te begrijpen, of misschien toen nog niet, en toen begon het tot mij door te dringen dat **ik** Selmon heette.

Ik weet niet precies hoe lang het duurde, maar na ongeveer enkele weken kwam "die man", mijn biologische vader, terug en ditmaal bracht hij een klein meisje met zich mee. Hij omhelsde mij en zei: "Selmon dit is je zusje Ethel" en we gaven elkaar een kusje. Tijdens de oorlog had ik bijna nooit met andere kinderen gespeeld, want ik mocht bijna nooit het huis uit, maar toen mijn zusje ineens voor mij stond gingen we haast als vanzelfsprekend direct samen spelen in de achtertuin.

Mijn eigen vader en zusje bleven enkele dagen bij mijn onderduikfamilie om mij de mogelijkheid te geven een beetje aan de nieuwe situatie te wennen. Daarna nam mijn vader, mijn zus en mij, mee naar onze geboorte woonplaats, Eindhoven. Het enige dat ik mij kan herinneren toen wij daar in 1946 met de trein aankwamen dat wij over de ruïnes vanaf het station moesten lopen naar een bepaalde voor mij onbekende plaats die als opvangcentrum dienst deed.

Dat mijn moeder niet was teruggekomen uit de oorlog en ik dus geen moeder meer had, wist ik toen nog niet. Net zo min wist ik dat mijn grootvader Bobbe, die mijn vader naar de muziekschool had gestuurd, in Sobibor was vermoord en twee van zijn dochters in Auschwitz.

Er was niets over van ons vooroorlogse bezit. We werden geholpen door het Rode Kruis en andere hulporganisaties die ons in Eindhoven opvingen. Ons huis was ons afgenomen, maar we kregen woonruimte in een woning op een 2de verdieping, die mijn vader misschien moest huren, en waar we onder zeer slechte omstandigheden ons nieuwe leven begonnen. Ook kregen we bedden, stoelen, een tafel en misschien ook een kast en wat keukengerei om ons nieuwe “huis” in te richten.

Maar het meest onverwachte “nieuwe” in mijn leven was een nieuwe moeder! Mijn vader was na de oorlog hertrouwd op 8 Juli 1946 en zijn vrouw ontmoetten we voor het eerste toen we eenmaal in Eindhoven waren. Mijn vader droeg ons op om vanaf dat moment haar “mama” te noemen en dat deden we. Enkele maanden nadat we in onze nieuwe woning waren geïnstalleerd werd op 27 november 1946 ons nieuwe zusje geboren, Hanneke.

Mijn vader ging op zoek naar werk, maar ook naar zijn viool. Hij had namelijk voordat hij zelf onderdook, de viool aan iemand in bewaring gegeven, waarschijnlijk iemand die hij kende van het Philipsorkest. Werk vond hij gelukkig snel, maar de viool leek spoorloos.

Totdat op een zekere dag mijn vader plotseling thuiskwam met een vioolkist onder zijn arm. Met tranen in zijn ogen opende hij de kist en haalde er met trillende handen zijn oude viool uit. Hij begon de viool te stemmen en voor het eerst te bespelen. Wij zaten doodstil te luisteren. Ik was volledig vergeten dat mijn vader viool kon spelen en was betoverd door het geluid en de melodie die hij aan het instrument ontlokte.

Haast 5 jaren waren voorbij gegaan sinds mijn vader voor het laatst op de viool gespeeld had. Dat moment was heel bijzonder maar ook pijnlijk omdat zijn vingers niet meer zo soepel waren om de viool op een behoorlijke manier te bespelen. Nog pijnlijker waren de herinneringen die toen bij mij naar boven kwamen die deze viooltonen opriepen over een warm vrolijk huis met een moeder die piano speelde en die deze viool tonen opriepen.....

Het duurde lang voor de vele hiaten van het verleden opgevuld werden. Zo leerde ik dat ook mijn vader, moeder en zusje het huis uit gevlucht waren en al onze bezittingen door de burens gestolen waren nog voor de Duitsers onze stad binnentrokken.

Van de familie Bobbe was weinig meer over want het is gebleken dat er heel veel familie leden zijn vermoord net zoals mijn moeder.

Maar de viool was weer terug bij mijn vader. Mijn vader bleef op zijn viool oefenen en spelen en begon samen met enkele vrienden een strikkwartet dat alleen op privégelegenheden speelde. Uit die tijd vond ik onlangs een mooie tekening van mijn vader, die de viool bespeelt met het opschrift; "De Violist B.Bobbe", geschetst door een zekere G.Bergman op 14 Februari 1950 .

De financiële situatie na de oorlog dwong mijn vader aanvullend werk te zoeken en zo vond hij werk als vertegenwoordiger van prentbriefkaarten bij een Joodse firma in Amsterdam die "Rembrand" heette. Hij verkocht deze prentbriefkaarten, bestaande uit ansichtkaarten, wenskaarten, rouwkaarten, kinderkaarten, enz. in het zuiden van het land bij elke boekhandelaar, hotel of toeristische plek waar kaarten werden verkocht. Het was geen licht werk, want hij moest zware tassen vol kaarten dragen op al zijn reizen.

Mijn vader verzamelde voor de oorlog muziekpartituren die zorgvuldig volgens het alfabet in zijn kast geordend stonden. Hieruit leerde hij en oefende hij vioolstukken. Het merendeel van deze verzameling had met zijn viool de oorlog doorstaan.

Na enkele jaren kreeg mijn vader alweer een enorm grote tegenslag te verwerken. Hij bleek namelijk reuma in zijn handen te ontwikkelen waardoor hij niet meer kon werken, maar nog veel erger ook geen viool meer kon spelen. Dat was een zware morele klap. Echter zelfs nadat hij niet meer kon spelen bleef hij naar klassieke muziek luisteren en iedere keer als er op de radio of TV, toen nog zwart wit, een of ander concert werd gegeven nam hij de betreffende partituur uit de boekenkast, neuriede het mee en bewoog zijn handen en armen vol overgave als een dirigent.

Natuurlijk deed hij geen afstand van de viool maar berustte zich in zijn lot. Zo af en toe nam hij de viool uit de kist en probeerde hij voor zijn plezier een klassiek stuk te spelen uit een partituur die hij op een driepotig muziekstandaard plaatste. In die tijd had hij in zijn broekzakken altijd kastanjes. Destijds werd dat als een middel tegen reumatische pijnen beschouwd.

Mijn zus en ik kregen helaas geen muzieklessen want daar was geen geld voor, maar ik leerde wel de klassieke muziek liefhebben en luisterde vaak met mijn vader mee naar concerten. Tot op vandaag de dag houd ik er van en ken vele muziekstukken, in het bijzonder concerten voor viool of piano uit mijn hoofd.

Nadat ik de lagere school had doorlopen, studeerde ik vier jaar op de JNO bedrijfsschool van Philips en na mijn eindexamen in 1955 begon ik daar te werken. Mijn zus Ethel was naar Amsterdam verhuisd waar ze intern woonde in het Joodse Ziekenhuis de CIZ. Daar leerde ze voor verpleegster.

Na haar vertrek was ik weer min of meer weer alleen en dacht vaak aan mijn onderduikjaren. Sinds mijn vertrek bij hen had ik steeds contact met mijn onderduikouders in Bussum gehouden en ging daar ook graag in de vakanties naar toe. Daar mocht ik dingen doen die ik thuis niet kon en mocht doen, zoals op een bromfiets rijden, ik geloof dat de naam ervan "Solex" was.

Mijn jongere zusje was nog maar een klein kind en kreeg de meeste aandacht en bovendien was het leeftijdsverschil vrij groot. Ik was bijna 18 jaar en moest nu mee doen om de kost te verdienen! Echter het geld dat ik verdiende bij Philips moest ik afstaan en ik kreeg amper wat zakgeld. Ik begon me af te vragen of er nog wel plaats voor mij thuis was, had behoefte aan wat meer aandacht noem het genegenheid, het woord liefde is nooit gebruikt.

Mijn beslissing viel, toen ik op een dag mijn oproep kreeg voor het Nederlandse leger. Toen ik begin 1956 de datum voor de keuring ontving besloot ik te emigreren naar Israël en daar in het leger te dienen. Door toeval is mij die kans gegeven en pakte het met beide handen aan. Kort daarop tekende ik in Amsterdam een contract om voor een jaar met een groep van 15 jongeren uit heel West Europa volontair te werken in Kibboets Usha. In oktober 1956 kwam ik via Engeland naar Israel en dat viel precies tijdens de Sinai Oorlog, hier ook wel de "Kadesh" campagne genoemd.

Vanaf mijn aankomst in Israel eind 1956, tot midden 1960, waren het hele moeilijke jaren van knokken om het hoofd boven water te houden. Zonder inkomen, helemaal alleen. Ook was ik

twee en een half jaar in het leger bij de parachutisten en juist toen miste ik het hebben van familie om in de weekenden naar toe te kunnen gaan, mijn ervaringen mee te kunnen delen of gewoon familie warmte te kunnen voelen.

Uiteindelijk vond ik hier in Israel in 1961 mijn vrouw Tsipora. Wij trouwden in Mei 1962 en mijn vader en stiefmoeder besloten naar de huwelijksceremonie te komen. (Mijn vader was al een keer in Israel geweest toen ik in het leger diende en speciaal verlof kreeg van 8 uur om hem te zien bij zijn vroegere baas bij wie hij logeerde.)

Ik vroeg mijn vader of hij de viool kon mee nemen en tijdens de ceremonie iets zou willen spelen. Hij stemde er in toe.

Helaas waren er nog geen filmcamera's en daarom zijn er alleen gewone zwart-wit foto's van ons huwelijk gemaakt.

Het was heel bijzonder want toen bestonden er nog geen dg's en ook geen cd's.

Dit was de laatste keer dat ik hem op de viool heb mogen horen spelen.

Mijn liefde was niet alleen voor mijn vrouw, maar ook voor de muziek. Na ons huwelijk kocht ik een goedkope grammofoon met drie snelheden. Het was een eenvoudig apparaat met ingebouwde luidspreker. Tevens kocht ik onze eerste LP met het 1^e en 2^e vioolconcert van Paganini gespeeld door Yehudi Menuhin met het London Philharmonisch Orkest. Ik herinner me goed hoe Tsippie en ik samen op de grond in onze gehuurde eenkamerwoning zaten en geëmotioneerd naar dit concert luisterden. Toen de viool begon te spelen kreeg ik een brok in mijn keel, want dat was het muziekstuk waar mijn vader het meest van hield en ik kende deze muziek als mijn broekzak.

Door de jaren heen bleef ik genieten van klassieke muziek. Mijn vader stierf in 1970 en na zijn dood bleef de viool onaangeroerd in het ouderlijk huis in Eindhoven. Mijn stiefmoeder stofte de kist regelmatig af want er was niemand die viool bespeelde. Op een dag werd er bij haar ingebroken en de inbrekers lieten een ravage achter. In hun haast om geld en juwelen te vinden hadden ze de ook viool uit de kist gesmeten en daarmee de viool zwaar beschadigd. De snaren waren gesprongen, de brug gebroken en de strijkstok vernield.

Deze inbraak was een van de redenen waarom mijn stiefmoeder besloot te verhuizen. Mijn zus Ethel, die in Amsterdam woonde, hielp haar bij het inpakken en verhuizen en bij het zien van de vernielde viool vroeg ze of ze deze mocht hebben als herinnering aan onze vader.

Mijn stiefmoeder stemde erin toe. Zo verhuisde mijn vader's kapotte viool richting Amsterdam en vond daar een nieuw onderdak. Mijn zus Ethel en haar man Jaap informeerden bij enkele viool reparateurs of de viool te maken was, maar aangezien de kosten te hoog waren, zagen ze van een reparatie af.

De zoon van mijn zus, Avraham, die zelf veel van muziek hield en gitaar speelde nam de viool zo af en toe voorzichtig uit de kist om ernaar te kijken en het instrument te strelen. Die viool sprak tot zijn verbeelding en hij maakte zelfs een potlood tekening van de kapotte viool in de kist op negen Mei 1983. Hij noemde zijn tekening "Vergane Glorie" en bewaart deze tekening tot op de dag van vandaag. Pas toen ik met dit verhaal begon en informeerde naar de viool van mijn vader hoorde ik voor het eerst van hem over het bestaan van deze bijzondere tekening en kreeg ik een kopie van hem.

Het leven ging door en zowel de dochter als de zoon van mijn zus emigreerde naar Israël en trouwde hier. Mijn zus en zwager kwamen ons regelmatig opzoeken en wij hun tot op een kwade dag kanker bij mijn zus Ethel ontdekt werd en ze helaas binnen korte tijd daaraan overleed in mijn bijzijn.

Jehie Zichra Baroach.

Mijn zwager wilde na bepaalde tijd niet meer alleen in het nu bijna leegstaande huis blijven wonen en bij de verhuizing vond hij de vioolkist. Hij belde me op en vroeg of ik misschien de viool van mijn vader zou willen hebben. Indien niet dan zou hij hem verkopen of weggoaien want de viool was kapot en er was niets meer mee te doen. Uiteraard zei ik dat ik die viool graag wilde hebben en de eerst volgende keer dat ik naar Nederland kwam heb ik de viool mee naar Israël genomen.

Bij aankomst in Israël op het Ben Gurion vliegveld werd mij bij de douane gevraagd of ik iets aan te geven had. "Nee" zei ik. "En wat heeft u in die kist?" Ik was erg moe en had een slechte bui want ik antwoordde kwaad: "Waar lijkt het op?". Dat had ik beter niet kunnen antwoorden..... "Open maken meneer!" De douane beampte onderzocht de viool en de kist aandachtig. Hij bevoelde de groene vilten bekleding en klopte op de kartonnen steunruimtes naast de bekleding, die de viool tijdens vervoer moest beschermen. "Wat zit daar in die ruimtes?" vroeg hij. Ik zei, "niets"!

Hij klopte er nogmaals met een vuist op en zei dat hij het moest openen om van binnen te bekijken.

Ik was geschokeerd en vertelde hem dat deze viool en vioolkist van mijn overleden vader waren geweest en dat ik hem daarom mee naar huis bracht als aandenken. "Waarom gebruikt u de x-ray machine niet?" Niets hielp, de bruut brak met kracht de dekseltjes van de kartonnen kubusjes open.

Uiteraard waren die leeg! Op weg naar huis kon ik haast niet praten van woede en verdriet. Ik dacht erover om een klacht in te dienen maar wat zou dat helpen?

Zo kwam de viool van mijn vader in mijn bezit. Ik dacht dat ik hiermee rust zou hebben nu de viool in mijn bezit was gekomen en dat ik hiermee een mijlpaal had bereikt als afronding van een stuk geschiedenis in mijn leven maar ik vergiste mij hierin want er kwam een ongelooflijk vervolg.

Ik legde de kapotte viool, met nu ook de vernielde kist, op zolder waar hij enkele jaren in de vergetelheid lag tot op een dag vrienden bij ons op bezoek kwamen. Tijdens het gesprek over allerlei onderwerpen kwam ook de viool ter sprake. Ik vertelde hen over de viool van mijn vader en de erbarmelijke staat waarin die verkeerde en hoe hij in mijn bezit is gekomen. Mijn vriend vroeg me waarom ik de viool niet liet repareren. Ik vroeg hem of hij iemand kende, die dit kon doen of zelfs maar een prijsopgave kon geven. Hij vertelde dat hij een vioolbouwer kende in Tel Aviv-Jaffo, die zeker een prijs offerte zou kunnen geven en de viool misschien zelfs zou kunnen maken of repareren. Hij beloofde het telefoonnummer op te zoeken en dat aan mij te geven.

Na enkele dagen gaf hij mij de naam en het nummer van de vioolbouwer, Yuval Adereth genaamd, en ik belde die op. Ik vertelde hem mijn verhaal en hij zei dat hij bereid was naar de viool te kijken. Hij vertelde me ook dat hij zo af en toe familie bezocht in Haifa en dat hij ook bereid was om onderweg in Hadera een keer te stoppen en me daar te ontmoeten en me dan wel even zou bellen. Nou dat was prima!

Ik was die Yuval alweer bijna vergeten toen hij plots, weken later, laat op de avond opbelde met de mededeling dat hij terug ging naar Tel Aviv uit Haifa en me onderweg kon ontmoeten in Hadera bij het benzinestation van Givat Olga aan de grote kust-snelweg .

Samen met mijn vrouw en de viool ging ik naar deze late ontmoeting. We waren blij en verrast te zien dat hij in de auto aankwam met vrouw en baby en bereid was om bij een benzinestation speciaal voor ons te stoppen.

Hij bekeek de viool met aandacht onder de belichting van het benzine station en zei teleurgesteld dat het wel een echte oude viool was maar jammer genoeg geen Stradivarius! Echt jammer!!

Zijn mening was echter dat het mogelijk moest zijn om de viool weer bespeelbaar te maken aangezien de body van de viool intact was gebleven. Door de vele "trauma's" die de viool geleden had zou hij geen hoge financiële waarde meer hebben, maar voor mij ging het om de emotionele waarde en die heeft geen prijs. We kwamen een prijs voor de reparatie overeen en hij nam de viool mee.

Samen met zijn visite kaartje gaf Yuval me een geschreven beschrijving van de viool als kwitantie en zei dat hij contact zou opnemen als de viool klaar was.

Na enkele maanden belde hij me op met de mededeling dat de viool klaar was en of ik hem wilde komen halen of dat we elkaar weer bij het benzinestation zouden ontmoeten! Natuurlijk ging ik hem halen en geëmotioneerd en gespannen nam ik mijn zoon Itai mee naar Tel Aviv.

Zijn werkplaats was in een oud pand, misschien nog uit 1948, vlak aan de kust van Jaffo niet ver van het Dolfinarium. Overal hingen stukken hout in allerlei vormen en ontwikkelingsstadia voor het maken van een viool. Het was heel interessant om al die verschillende half afgemaakte en complete violen te zien maar mijn hart begon sneller te kloppen toen Yuval "DE" viool kwam brengen. Hij legde voorzichtig de viool van mijn vader in mijn handen compleet met snaren, een gerepareerde brug, mooi schoongemaakt, gepoetst en met nieuwe paardenharen op de strijkstok. Zo mooi en glanzend had ik de viool nog nooit gezien!

Ik was sprakeloos en zelfs mijn zoon was er helemaal weg van.

Alhoewel ik zelf geen viool kan spelen probeerde ik het instrument enkele tonen te ontlokken net zoals ik dat mijn vader zo vaak had zien doen maar er kwam alleen een verschrikkelijk geluid uit. Ik vroeg de vioolbouwer of hij iets kon spelen zodat ik de klank kon horen. Alhoewel ook hij geen professionele vioolspeler was barstte ik haast in tranen uit toen de eerste klanken uit de viool kwamen. Mijn zoon hield mijn hand hard vast als steun. Toen ik weer een beetje was bijgekomen verlieten we de werkplaats met een handdruk en dankbetuigingen. We kregen de viool, de kist, een garantiebewijs en een financiële beraming voor de verzekering die veel lager was dan wat ik als de echte waarde voelde. Bij thuiskomst werd ook mijn vrouw emotioneel bij het zien van die mooie viool. Jammer dat ik niet voor haar kon spelen! En zo bleef de viool weer een lange tijd liggen zonder dat er muziek uit kwam en weer dacht ik jammer dat er niemand in de familie is die hem nu kan bespelen.

Ik had toen ook besloten om zelf de vioolkist te repareren en bij ons volgende bezoek in Nederland zijn we op zoek gegaan naar groen vilt om de vioolkist opnieuw te bekleden en hebben we dit op de Albert Cuyp Markt in Amsterdam in een grote stoffen winkel gevonden in precies de zelfde kleur als die van in de vioolkist en ook met de speciale lijm er voor.

Zelfs dit was voor mij een bijzondere ervaring.

En weer ging er een tijd voorbij dat de gerepareerde viool in zijn kist bleeg liggen zonder dat er iemand was die erop kon spelen.

Op een zekere dag in November 2007 zat ik voor de computer toen ik een Skype telefoontje kreeg uit Nederland. Aan de lijn was een jongen genaamd Steinar de Vries die vroeg of hij wat met mij mocht praten. Ik vroeg hoe hij aan mijn nummer was gekomen en hij zei dat ik zijn moeder en haar zus kende. Na een korte uitleg kwam ik erachter dat Steinar de achterkleinzoon van mijn onderduikouders is. Hij wilde wat meer over die oorlogs periode en mij weten, dan wat zijn ouders hem al hadden verteld over de ouders van zijn Opa en Oma, en over Israël.

Het deed me wel iets om met hem te spreken en te horen dat men zich mij, na zoveel tijd, in die familie nog steeds herinnerden. Ik had wel wat contact gehad met hen, ook nadat mijn onderduikouders waren overleden, was ik met Tsipie een keer bij hun op bezoek geweest, maar dat contact was toch met de jaren wat afgezwakt. De opa van Steinar was tijdens de oorlog mijn grote pleegbroer Kok die mij in de oorlog van alles leerde samen met daarna zijn vrouw Hil.

Vanaf dat moment ontwikkelde zich via de computer, een hechte relatie met dit gezin. Ik sprak regelmatig met Steinar, zijn moeder, (dochter van mijn pleegbroer en dus een beetje mijn dochter!) en leerde zijn vader Appie kennen. We konden elkaar steeds via skype ook zien.

Ik wilde Steinar heel graag ontmoeten vandaar dat ik hem uitnodigde om bij ons in Israël op bezoek te komen voor zo lang als hij wilde. Ik beloofde hem overal mee naar toe te nemen en hem veel van het land te laten zien. Hij was sprakeloos van het aanbod – dat was nooit bij hem opgekomen! Hij wist niets over Israël, alleen dat het een gevaarlijk land was. Hij dacht ook dat Israël een tropisch land was en kon niet geloven dat ik de verwarming aan had. Nadat hij van mij wat meer accurate informatie had gekregen zei hij, dat hij erover zou denken en het met zijn ouders zou bespreken.

Na een maand zei hij, tijdens een van onze gesprekken, dat hij graag wilde komen en we kwamen overeen dat hij in de maand mei naar Israël zou komen, zodat hij hier ook met ons de onafhankelijkheidsdag zou kunnen mee vieren. Hij vroeg of hij zijn vader, Appie mocht meenemen. Ik stelde voor dat ook zijn moeder mee zou komen maar die had vlieg angst dus zij bleef liever thuis.

Een week voor hun komst belde ik om de laatste details te bespreken en ik kreeg de moeder van Steinar aan de lijn en in beeld. Tijdens ons gesprek hoorde ik opeens mooie viool muziek op de achtergrond. Ik vroeg haar wie er viool speelde. Het bleek Steinar te zijn die dit al jaren deed. Toen kreeg ik een idee en vroeg of ik hem even kon spreken en vertelde hem over de viool van mijn vader die na de reparatie nog door niemand bespeeld was en vroeg hem of hij misschien bereid zou zijn om, als hij bij ons zou zijn, op die viool te spelen. Hij vertelde me dat hij geen beroeps violist was, maar wel noten kan lezen en dat vrij goed doet en hij zei tegen me: “Dat doe ik met plezier en het zal voor mij een eer zijn om op de viool van uw vader te spelen!”

Hun bezoek hier was een groot succes. Ik haalde herinneringen op uit de onderduiktijd en we bekeken foto's die ik nog bewaard had van mijn onderduikouders en familie. Maar voor mij was het hoogtepunt van hun bezoek de laatste avond tijdens het afscheidsdiner. Steinar had uit Nederland enkele CD's met achtergrondmuziek van een orkest en muziekboeken meegenomen en ik mocht kiezen wat ik graag zou willen horen. Ik koos een klassiek fragment uit een film van Harry Potter.

Die laatste avond waren alle kinderen en kleinkinderen bij ons thuis. De tafel was speciaal feestelijk gedekt want het was ook vrijdagavond en dus Shabbath. Niemand wist wat ik gepland had en zelfs ik wist op dat moment nog niet hoe mijn verrassing ook mijn toekomst zou beïnvloeden. Nadat iedereen plaats had genomen en mijn vrouw het eten wilde opscheppen stond ik op en vroeg om stilte om enkele woorden te zeggen. Toen vertelde ik

hun over de viool van mijn vader, wat ik ze nog nooit eerder had verteld, en de reparatie ervan.

Het was toen, dat ik hen onthulde dat Steinar viool kan spelen en gedurende de afgelopen week op mijn vaders viool had geoefend en deze ook had gestemd. Ter ere van deze laatste avond zou Steinar nu op de viool van mijn vader spelen met orkestbegeleiding als "playback". Het werd doodstil aan tafel. Ik zette de achtergrondmuziek op en hij begon vol overgave samen met de muziek van het orkest op de viool van mijn vader te spelen.

Ik moest mijn uiterste best doen om niet in tranen uit te barsten van emoties en mijn vrouw, die dit zag hield mijn hand stevig vast. Mijn kinderen en kleinkinderen keken met open mond en gaven aan het eind een denderend applaus.

Ik stond snel op, kuste Steinar uit dankbaarheid en rende even de slaapkamer in zodat niemand kon zien hoe ik mijn tranen de vrije loop liet, om mijn vader die ik mistte, om de oorlog en de onderduik, om mijn moeder die niet terug was gekomen en om zoveel andere verwarrende emoties.

En dat alles door de tonen van een viool...

Steinars vader nam alles op met een digitale video camera en heb er een levende herinnering aan.

Op die avond voelde ik dat er weer een schakel van mijn leven gesloten werd en dat mijn vader nu zeker genot zal hebben van wat hij uit de hemel zag .

Jehie Zichro Baroech – Moge zijn nagedachtenis gezegend zijn, Amen!

Toen ik na een tijdje tot rust was gekomen van de emotie zeiden onze 3 kinderen, Ornit, Michal en Itai dat ze hoopten dat een van onze 5 kleinkinderen, tot nu toe alleen jongens, misschien viool wil gaan spelen zodat de traditie in de familie door zal gaan en deze bijzondere viool muziek zal blijven geven.

Nu hebben we er een kleindochter bij nu al weer 4 jaar oud.

Wie weet De tijd zal het leren!!

Maar al na een paar maanden was het verhaal over de viool helemaal niet afgelopen want er kwam een ongelooflijk vervolg bij waarin ik hele emotionele situaties heb ondervonden en heb meegemaakt die waarschijnlijk "Het verhaal van een viool" in een film versie zal worden gemaakt.

Wat ondertussen al op you-tube te zien is.

Hierover in mijn bijlage.

Shlomo Bobbe